

РЕШЕНИЕ НА СЪДА

10 март 1992 година*

По дело C-214/89

с предмет преюдициално запитване, отправено до Съда съгласно Протокола от 3 юни 1971 г. относно тълкуването от Съда на Конвенцията от 27 септември 1968 г. относно компетентността и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела от Oberlandesgericht (Германия) в производството, висящо пред този съд между

Powell Duffryn plc

и

Wolfgang Petereit

относно тълкуването на член 17 от Конвенцията от 27 септември 1968 г. относно компетентността и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела, изменена с Конвенцията за присъединяване от 1978 г.,

СЪДЪТ,

в състав: г-н О. Due, председател, Sir Gordon Slynn, г-н R. Joliet, г-н F.A. Schockweiler, г-н F. Grévisse, и г-н P.J.G. Kapteyn, председатели на състав, г-н G.F. Mancini, г-н C.N. Kakouris, г-н J. C. Moitinho de Almeida, г-н G. C. Rodríguez Iglesias, г-н M. Díez de Velasco, г-н M. Zuleeg и г-н J. L. Murray, съдии,

генерален адвокат: г-н G. Tesauero,

секретар: г-н H. A. Rühl, главен администратор,

като взе предвид становищата, представени:

- за Powell Duffryn plc, от адв. Eckart Wilcke, Rechtsanwalt от Франкфурт на Майн,
- за г-н Wolfgang Petereit, от адв. Karl Otto Armbrüster, Rechtsanwalt от Mainz;
- за германското правителство, от професор Christof Böhmer, в качеството на представител,
- за Комисията на Европейските общности, от г-н Friedrich-Wilhelm Albrecht, юридически съветник, в качеството на представител, подпомаган от адв. Wolf-Dietrich Krause-Abläss, Rechtsanwalt от Дюселдорф,

---

* Език на производството: немски.

като взе предвид доклада от съдебното заседание,

след като изслуша устните становища на Powell Duffryn plc, г-н Wolfgang Petereit и Комисията, за която се явява г-н Henri Étienne, главен юридически съветник, в качеството на представител, подпомаган от адв. Wolf-Dietrich Krause-Abläss по време на съдебното заседание от 15 октомври 1991 г.,

след като изслуша становището на генералния адвокат по време на заседанието от 20 ноември 1991 г.,

постанови настоящото

Решение

1. С определение от 1 юни 1989 г., постъпило в Съда на 10 юли 1989 г., Oberlandesgericht (Върховен областен съд), Koblenz е отправил до Съда за преюдициално заключение съгласно протокола от 3 юни 1971 г., относно тълкуването на Съда на Конвенцията от 27 септември 1968 г. относно компетентността и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела, няколко въпроса по тълкуването на член 17 от тази конвенция, изменена с Конвенцията за присъединяване от 1978 г. (ОВ L 304, стр. 1, наричана по-нататък Конвенция от Брюксел”).

2. Въпросите са повдигнати в производството между г-н W. Petereit, в качеството му на ликвидатор на дружеството IBH-Holding AG, в ликвидация, и Powell Duffryn plc (наричано по-нататък „Powell Duffryn”). От документите по делото става видно, че Powell Duffryn, дружество съгласно английското законодателство, е записало регистрирани акции в IBH-Holding AG (наричано по-нататък „IBH-Holding”), акционерно дружество съгласно германското законодателство, когато капиталът на последното е бил увеличен през месец септември 1979 г.. На 28 юли 1980 г. Powell Duffryn взема участие в провеждането на общо събрание на IBH-Holding по време на което, чрез гласуване с вдигане на ръка, акционерите приемат решения, които изменят устава на IBH, по-специално, чрез прибавяне към него на следната клауза:

„Чрез записването или придобиването на акции или временни сертификати акционерите се подчиняват, по отношение на всички спорове помежду им и дружеството или неговите органи, на юрисдикцията на съдилищата, обикновено компетентни да разглеждат иски относно дружеството.”

3. През 1981 г. и 1982 г. Powell Duffryn записва още акции при последващо увеличаване на капитала на IBH-Holding и също така получава дивиденди. През 1983 г. IBH-Holding е поставено в ликвидация и г-н Petereit, в качеството на ликвидатор, завежда дело пред Landgericht (Областен съд), Mainz с искането, че Powell Duffryn не е изпълнило своите задължения спрямо IBH-Holding да направи дължимите плащания в брой във връзка с увеличаването на капитала. Той също

така иска възстановяването на дивидентите, които той твърди, че са били неправомерно платени на Powell Duffryn.

4. След като Landgericht отхвърля повдигнатия от Powell Duffryn иск за липса на юрисдикция, последният обжалва пред Oberlandesgericht, Koblenz. Този Съд приема, че спорът повдига въпрос относно тълкуването на член 17 от Конвенцията от Брюксел, спира производството и отправя следните въпроси до Съда за преюдициално запитване:

„1. Разпоредбата, която се съдържа в устава на акционерно дружество, въз основа на която акционерът чрез записване или придобиването на акции се подчинява, по отношение на всички спорове с дружеството или неговите органи, на юрисдикцията на съдилищата, обикновено компетентни да разглеждат исковете относно дружеството, представлява ли споразумение за предоставяне на юрисдикция, което е сключено между акционера и дружеството, по смисъла на член 17 от Конвенцията от Брюксел?

(Трябва ли да се отговори по различен начин на този въпрос в зависимост от това дали самият акционер е записал акциите във връзка с увеличаването на капитала на дружеството или е придобил вече съществуващи акции?)

2. Ако отговорът на въпрос 1 е положителен:

а) Съответства ли записването и приемането на акциите, посредством писмена декларация за записване, във връзка с увеличаването на капитала на акционерно дружество, на изискването за писмена форма, установено в алинея първа от член 17 от Конвенцията от Брюксел относно клауза за юрисдикция, която се съдържа в устава на дружеството?

б) Удовлетворява ли клаузата за юрисдикция изискването спорът да произтича във връзка с особено правоотношение по смисъла на член 17 от Конвенцията от Брюксел?

в) Обхваща ли също така клаузата за юрисдикция в устава исковете за плащане, които произтичат от договор във връзка със записването на акциите и исковете за възстановяване на неправомерно изплатени дивиденди?”

5. Прави се препратка към доклада от съдебното заседание за пълните подробности относно фактите по делото, процедурата и писмените становища, представени пред Съда, които по-нататък се споменават или обсъждат само доколкото е необходимо за доводите на Съда.

По първия въпрос

6. Член 17 от Конвенцията от Брюксел предвижда, че ако страните, една или повече от които имат седалище в договаряща държава, са се съгласили, че съд от

договарящата държава може да има юрисдикция да урежда всякакви спорове, които са възникнали или които могат да се породят във връзка с дадено правоотношение, този съд трябва да разполага с изключителна юрисдикция.

7. Необходимо е да се разгледа дали една клауза за предоставяне на юрисдикция, включена в устава на акционерно дружество, съставлява споразумение между дружеството и неговите акционери по смисъла на член 17.

8. Powell Duffryn поддържа, че клауза за предоставяне на юрисдикция, която се съдържа в устава на акционерно дружество, не може да съставлява споразумение, тъй като уставът е нормативен по своята същност и по този начин съдържанието му не е открито за обсъждане от страна на акционерите; дори акционерите са изправени пред риска дадени клаузи да бъдат прибавени противно на техните изрични желания, ако подобна възможност се предвижда съгласно устава или съгласно приложимото национално право.

9. Противно на това г-н Petereit и Комисията твърдят, въз основа на германското законодателство, и по-специално, разпоредбите на немския Aktiengesetz (Закон за акционерните дружества), че уставът е договорен по естеството си и следователно клауза за предоставяне на юрисдикция, която се съдържа в него, съставлява споразумение по смисъла на член 17 от Конвенцията от Брюксел.

10. В тази връзка става ясно от сравнителното разглеждане на различните правни системи на договарящите държави, че характеристиката на естеството на отношението между едно акционерно дружество и неговите акционери не винаги е еднаква. В някои правни системи отношението се характеризира като договорно, а в други - то се приема за институционално, нормативно или *sui generis*.

11. Следователно, повдига се въпросът дали на понятието „споразумение за предоставяне на юрисдикция” в член 17 от Конвенцията от Брюксел трябва да се придаде независимо тълкуване или то да се тълкува като отнасящо се до националното право на една или друга от съответните държави.

12. Трябва да се подчертае, че, както заявява Съдът в своето решение по дело 12/76 Tessili (12/76, Recueil, стр.1473), нито една от тези два варианта не изключва другата, тъй като подходящият избор може само да бъде направен по отношение на всяка от разпоредбите на конвенцията, за да се гарантира, че тя е изцяло приложима като се имат предвид целите на член 220 от Договора за ЕИО.

13. Понятието за „споразумение за предоставяне на юрисдикция” е от решаващо естество за предоставянето, като дерогация от общите правила относно юрисдикцията, на изключителна юрисдикция на съда на договарящата държава, определена от страните. Като се имат предвид целите и общата структура на Конвенцията от Брюксел и, за да се гарантира във възможно най-голяма степен равенството и единството на правата и задълженията, които произтичат от конвенцията за договарящите държави и съответните лица, следователно, от

значение е понятието за „споразумение за предоставяне на юрисдикция” да не се тълкува просто като отнасящо се до националното право на една или друга от съответните държави.

14. Съответно, както Съдът е заявявал по сходни причини относно, по-специално, понятието за „въпроси във връзка с договор” и други понятия, посочени в член 5 от конвенцията, които служат като критерии за определянето на специална юрисдикция (виж решение от 22 март 1983 г., Peters, параграфи 9 и 10, 34/82, Recueil, стр. 987), понятието за „споразумение за предоставяне на юрисдикция” в член 17 трябва да се разглежда като независимо понятие.

15. В тази връзка, трябва да се припомни, че, когато е бил помолен да тълкува понятието за „въпроси във връзка с договор”, посочено в член 5 от конвенцията, Съдът заявява, че задълженията, наложени на едно лице в качеството му на член на асоциация, трябва да се разглеждат като договорни задължения, поради това, че членството в асоциация създава между членовете тесни връзки от същия вид като тези, които се създават между страните по договор (виж решение от 22 март 1983 г., Peters, цитирано по-горе, параграф 13).

16. Също така, връзките между акционерите на едно дружество са съпоставими с тези между страните по договор. Учредяването на едно дружество е израз на наличие на общи интереси между акционерите в преследването на една обща цел. За да се постигне тази цел, всеки акционер е натоварен, по отношение на другите акционери и органите на дружеството, с права и задължения, които са установени в устава на дружеството. Следва, че за целите на прилагане на Конвенцията от Брюксел, уставът на дружеството трябва да се разглежда като договор, който обхваща, както отношенията между акционерите, така и отношенията между тях и създаденото от тях дружество.

17. Следва, че клауза за предоставяне на юрисдикция в устава на акционерно дружество, е споразумение по смисъла на член 17 от Конвенцията от Брюксел, което е задължително за всички акционери.

18. Без значение е, че акционерът, срещу който е повдигната клаузата за предоставяне на юрисдикция, се е противопоставил на приемането на клаузата или, че той е станал акционер след приемането на клаузата.

19. Като е станал и останал акционер в дружество, акционерът се съгласява да бъде обект на всички разпоредби, които се съдържат в устава на дружеството и на решенията, които са приети от органите на дружеството в съответствие с разпоредбите на прилаганото национално законодателство и устава, дори ако той не е съгласен с някои от тези разпоредби или решения.

20. Всякакво друго тълкуване на член 17 от Конвенцията от Брюксел би довело до умножаване на лицата с юрисдикция по отношение на спорове, които произтичат

от едни и същи правни и фактически отношения между дружеството и неговите акционери и би противоречало на принципа за правна сигурност.

21. Следователно, отговорът на първия въпрос на националния съд трябва да бъде, че клауза, която се съдържа в устава на акционерно дружество и е приета в съответствие с разпоредбите на прилаганото национално законодателство и този устав, който предоставя юрисдикция на съд на договаряща държава да урежда спорове между това дружество и неговите акционери, съставлява споразумение за предоставяне на юрисдикция по смисъла на член 17 от Конвенцията от Брюксел.

По първата част на втория въпрос

22. В първата част на втория въпрос националният съд по същество иска да установи обстоятелствата, при които клауза за предоставяне на юрисдикция, която се съдържа в устава на дружество, удовлетворява формалните изисквания, установени в член 17 от Конвенцията от Брюксел.

23. В съответствие с член 17 от Конвенцията от Брюксел споразумение за предоставяне на юрисдикция трябва или да е в писмена форма или да е доказано в писмен вид или в международната търговия, във форма, която съответства на практиката в тази област и с която страните са или трябва да са запознати.

24. Както Съдът заявява по дело 24/76 Estasis Salotti, параграф 7 (24/76, Recueil, стр. 1831), целта на формалните изисквания, наложени от член 17 е да гарантират, че всъщност е установен консенсус между страните.

25. При това трябва да се подчертае, че положението на акционерите относно устава на дружество, който е израз на наличието на общи интереси между акционерите в преследването на обща цел, е различно от указаното в упоменатото по-горе решение, на страна по договор за продажба относно общите условия за продажба.

26. Преди всичко, в правните системи на всички договарящи страни уставът на дружество е в писмена форма. Освен това, в дружественото право на всички договарящи страни се признава, че уставът на дружествата играе особена роля, доколкото той съставлява основния документ за регламентиране на отношенията между акционер и дружеството.

27. Освен това, независимо от начина на придобиване на акции, всяко лице, което стане акционер на дружество, знае или трябва да знае, че е обвързан от устава на дружеството и от направените в него изменения от органите на дружеството в съответствие с разпоредбите на прилаганото национално законодателство и устава.

28. Следователно, когато уставът на дружество съдържа клауза за предоставяне на юрисдикция, всеки акционер трябва да е запознат с тази клауза и в действителност да е съгласен с предоставянето на юрисдикцията, която тя предвижда, ако уставът

се намира на място, до което акционерът има достъп, такова като седалището на дружеството, или до този, който се съдържа в публичния регистър.

29. Като взе предвид предходното, отговорът на първата част от втория въпрос на националния съд трябва да бъде, че независимо от това как са придобити акциите, формалните изисквания, установени в член 17 от конвенцията, трябва да се считат за изпълнени във връзка с всеки акционер, ако клаузата за предоставяне на юрисдикция се съдържа в устава на дружеството и този устав е на място, до което акционерът може да има достъп или се съдържа в публичен регистър.

По втората част на втория въпрос

30. В съответствие с член 17 от Конвенцията от Брюксел, юрисдикция се предоставя за целите на разрешаване на спорове, които са породени или могат да се породят „във връзка с определено правоотношение”.

31. Това изискване е предназначено да ограничи обхвата на споразумение за предоставяне на юрисдикция единствено до спорове, които произтичат от правоотношения, във връзка с които е сключено споразумението. Целта му е да не се допусне дадена страна да бъде изненадана чрез предоставянето на юрисдикция на определен форум относно всички спорове, които могат да се породят от нейните отношения с другата страна по договора и които произтичат от други отношения, различни от тези във връзка с които е направено споразумението за предоставяне на юрисдикция.

32. В тази връзка клауза за предоставяне на юрисдикция, която се съдържа в устава на дружество, удовлетворява това изискване, ако тя се отнася до спорове, които са се породили или които могат да се породят във връзка с отношенията между дружеството и неговите акционери в качеството им на такива.

33. Въпросът дали в настоящото дело клаузата за предоставяне на юрисдикция трябва да се разглежда като пораждаща подобно действие, е въпрос на тълкуване, което трябва да се разреши от националния съд.

34. Следователно, отговорът на втората част на втория въпрос на националния съд трябва да бъде, че изискването, че спор се поражда във връзка с особено правоотношение по смисъла на член 17 е удовлетворено, ако клаузата за предоставяне на юрисдикция, която се съдържа в устава на дружество може да се тълкува като отнасяща се до споровете между дружеството и неговите акционери в качеството им на такива.

По третата част от втория въпрос

35. В третата част на втория въпрос националният съд по същество иска да установи дали клаузата за предоставяне на юрисдикция, на която се позовават пред него, се прилага спрямо заведени пред него спорове.

36. В тази връзка трябва да се отбележи, че националният съд е този, който трябва да тълкува клаузата за предоставяне на юрисдикция, на която се позовават пред него.

37. Следователно, отговорът на третата част от втория въпрос на националният съд трябва да бъде, че националният съд е този, който трябва да тълкува клаузата за предоставяне на юрисдикция, на която се позовават пред него, за да определи кои спорове са обхванати от нея.

По съдебните разноски

38. Разноските, направени от германското правителство и от Комисията, които са представили становища пред Съда, не подлежат на възстановяване. С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело има характер на инцидентен установителен иск в производството пред националната юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски.

По изложените съображения,

Съдът,

като се произнася по въпросите, отправени до него от Oberlandesgericht, Koblenz, с Определение от 1 юни 1989 г., реши:

1) Клауза, която се съдържа в устава на акционерно дружество и е приета в съответствие с разпоредбите на прилаганото национално законодателство и самия устав, който предоставя юрисдикция на съд от договарящата държава да урежда спорове между това дружество и неговите акционери, съставлява споразумение за предоставяне на юрисдикция по смисъла на член 17 от Конвенцията от Брюксел.

2) Независимо от това как са придобити акциите формалните изисквания, установени в член 17 от конвенцията, трябва да се разглеждат като изпълнени във връзка с всеки акционер, ако клаузата за предоставяне на юрисдикция се съдържа в устава на дружеството и този устав се намира на място, до което акционерът може да има достъп или се съдържа в публичния регистър.

3) Изискването спор да се поражда във връзка с особено правоотношение по смисъла на член 17 е удовлетворено, ако клаузата за предоставяне на юрисдикция, която се съдържа в устава на дружество, може да се тълкува като отнасяща се до споровете между дружеството и неговите акционери в качеството им на такива.

4) Националният съд е този, който трябва да тълкува клаузата за предоставяне на юрисдикция, на която се позовават пред него, за да определи кои спорове са обхванати от него.

Подписи

Произнесено в открито съдебно заседание в Люксембург на 10 март 1992 година.

Подписи